

1. Scenariusz lekcji - *Impresjonizm w poezji Młodej Polski*

a. 1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

1. Młoda Polska – ramy czasowe
2. geneza pojęcia impresjonizm
3. impresjonizm w malarstwie (m.in. Auguste Renoir, Claude Monet)
4. impresjonizm w literaturze
5. Paul Verlaine
6. lektura wiersza *Widok ze Świnicy do doliny Wierchciechej* Kazimierza Przerwy-Tetmajera
7. środki stylistyczne i inne elementy charakterystyczne dla poezji impresjonistycznej

ii. b) Umiejętności

1. opisywanie pojęcia „impresja” jako wrażenia, zsubiektywizowanego odczucia, przeżycia
2. oglądanie zdjęć obrazów *Impresja – wschód słońca* Moneta i *Tancerka na scenie* Degasa, wymienianie cech charakterystycznych, nazywanie własnych wrażeń i spostrzeżeń, rodzących się przy obserwacji danego płótna
3. analizowanie utworu lirycznego, określanie jego tematyki, nazywanie środków stylistycznych, analiza budowy wiersza
4. recytacja wiersza *Widok ze...K. Przerwy-Tetmajera*

b. 2. Metoda i forma pracy

Metoda oglądania. Prezentacja płócien francuskich impresjonistów. Uczniowie opowiadają o ich treści i próbują scharakteryzować użyte w nich techniki malarskie.

Metoda podająca. Przedstawienie głównych założeń impresjonizmu w literaturze.

Druga część zajęć będzie miała charakter wspólnej pracy nad utworem lirycznym. Wybrany uczeń czyta głośno wiersz, a następnie, inni uczniowie przeprowadzają jego analizę.

c. 3. Środki dydaktyczne

1. skopiowany wiersz *Widok ze Świnicy do doliny Wierchciechej* Kazimierza Przerwy-Tetmajera
2. słownik terminów literackich

d. 4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

Oglądanie zdjęć obrazów o charakterze impresjonistycznym. Opisywanie tematyki zamieszczonej na płótnach. Utożsamianie danych dzieł z impresjonizmem – kierunkiem w malarstwie końca XIX oraz początku XX wieku. Charakteryzowanie obrazów pod względem zastosowanych w nich technik malarskich (m.in. refleksyjność światła, szkicowość, zacieranie konturów). Próba nazywania wrażeń i emocji zawartych w konkretnych motywach impresjonistycznych. Zastanowienie się, jak zmysłowy i subiektywny odbiór rzeczywistości przedstawiony na płótnie, może się wyrazić w poezji (czy szerzej – literaturze).

ii. b) Faza realizacyjna

1. co to jest „impresjonizm”

- geneza słowa „impresjonizm” od francuskiego *impression* – wrażenie
- wrażenie jako zmysłowy odbiór rzeczywistości
- rzeczywistość w odbiorze impresjonistycznym – czy tę samą rzecz można postrzegać w odmienny sposób
- subiektywna, oparta na ulotnym odczuciu percepcja świata zewnętrznego - źródłem estetyki impresjonistycznej
- poezja Paula Verlaine’a jako synteza impresjonizmu w liryce (nastrojowość, przelotność i nieuchwytność przeżyć wewnętrznych, melodyjność, swobodna składnia)
- wymienianie cech charakterystycznych dla impresjonizmu w liryce

2. analiza wiersza *Widok ze Świnicy do doliny Wierchciechej* Kazimierza Przerwy-Tetmajera

- umiejscowienie twórczości Kazimierza Przerwy-Tetmajera w epoce Młodej Polski
- głośna lektura wiersza *Widok ze...*
- co jest tematem utworu
- jaka rzeczywistość wyłania się z subiektywnej percepcji podmiotu lirycznego
- jakie odczucia towarzyszą podmiotowi lirycznemu przy obserwacji górskiego pejzażu
- jak poeta kreuje nastrój w utworze
- nagromadzenie epitetów (np. martwy głaz, srebrnotęczowy sznur, smrekowy las)
- co decyduje o melodyjności utworu – analiza rymów
- recytacja wiersza

iii. c) Faza podsumowująca

Wskazanie na wzajemne przenikanie się różnych dziedzin kultury. Podkreślenie wartości sztuki jako źródła wzajemnej inspiracji artystycznej. Wymienienie elementów charakteryzujących impresjonistyczne postrzeganie rzeczywistości, wspólnych dla malarstwa i liryki.

e. 5. Bibliografia

1. Ireneusz Sikora, *Antologia liryki Młodej Polski*, Wrocław 1990.
2. *Słownik terminów literackich*, pod red. Janusza Sławińskiego, Wrocław 2000.
3. *Literatura Polska*, pod red. J. Krzyżanowskiego i Cz. Hernasa, Warszawa 1985.

f. 6. Załączniki

i. a) Zadanie domowe

Analiza wiersza Bolesława Leśmiana *W odmętach wieczoru*. Określenie tematyki utworu, odszukanie i wymienienie w podpunktach środków stylistycznych i elementów budowy charakterystycznych dla impresjonizmu (Forma pracy – pisemna). Recytacja wiersza z pamięci (opcjonalnie).

g. 7. Czas trwania lekcji

Jedna godzina lekcyjna.

h. 8. Uwagi do scenariusza

Impresjonizm funkcjonuje w świadomości społecznej przede wszystkim jako pojęcie opisujące kierunek w malarstwie przełomu XIX i XX wieku. Przybliżenie malarstwa Moneta, czy Degasa pełni w niniejszej lekcji nie tylko funkcję poznawczą, ale stanowi również cenne wprowadzenie do omówienia impresjonizmu w poezji. Dla tych dwóch dziedzin sztuki, wspólne jest bowiem postrzeganie rzeczywistości oparte na ulotnym, subiektywnym wrażeniu. I tym sposobem, zarówno malarstwo jak i poezję impresjonistyczną charakteryzuje swoista nieuchwytność, niedookreśloność i szczególna, często melancholijna nastrojowość.